

*Kalkbladets läsare
önskas allt gott
inför kommande
advents- och jultid.*

Kalkbladet

Gud bryr sig inte om vädret – utom en gång

I höst fick jag höra att mitt tioåriga brorsbarn tycker att det som är vackert väder för mig är tråkigt väder för honom. Sol och vindstilla är inte alls någon höjdare, nej, grått och småregn är det mest spännande vädret han kan tänka sig. Jag hörde att Mattias Klum, naturfotografen, hade uttryckt något liknande när han hade sitt sommarprat för några år sedan. Att det rör sig mest i skogen och händer mest spännande saker när det är väder som enligt många är dåligt väder.

Nu i höst har jag tänkt på det när jag varit ute i skog och mark i vackert höstväder. När jag hade hund och gick ut i alla typer av väder så fick jag verkligen se hur fantastiskt varje väder kunde vara. De regniga dagarna kunde vara några av de mest givande promenaderna. Så regn borde inte automatiskt vara innesittarväder, utan i stället dagar då jag kan ge mig ut i skog och natur för att uppleva naturen på ett annat sätt än när solen skiner, kanske till och med mer spännande.

Vit snö eller duggregn på julafton

Hörde nyligen ett skämt om att Gud inte bryr sig om vädret. Han gjorde det en gång med Noah, och sedan dess har han ju lovat att inte bry sig. Jag skrattade gott åt detta och tänkte på hur rätt det var. Redan har jag hört funderingar och önskningar om en vit och snörik jul, för i Norrland ska det inte vara gröna gräsmattor och duggregn på julafton. Jag håller helt med, för snö, vita gator och stjärnklar natt hör liksom till julberättelsen. Fast jag vet att Gud inte bryr sig egentligen, utan vi får fira Jesu födelse i stället hur än väder och livet ser ut. Stjärnan lyser starkt för oss oavsett om vi kan se den eller inte, vi får bara öva oss mer i förtröstan

och tillit. Änglarnas vackra sång kommer bara närmare oss när molnen ligger täta. Jag tror det kan vara något spännande som Gud vill säga om jag bara vågar mig ut i decembervädret, hur det än ser ut och ger mig tid att ta in allt runt omkring mig av glädje och godhet.

En god jul och Guds välsignelse!

Catharina Larsson

Innehåll

Betraktelse	1	Pilgrimshelg med miljön i centrum	9
Tinas tankar	2	Minnesmärke över häxprocessen	13
Inspirationshelg - Levande vatten	3	Höstgöd - Reflektioner och tankar	18
Bokcirkeln igång igen	6	Historiehörnan, del 2	21
Pilgrimsvärd i Vadstena	7	Här når du KviSk i Härnösands stift	23

Foto: Maria Marre Gustafsson

*Följ vår återkommande
skribent, Tina Wilhelmsson,
i **Tinas tankar**.*

Tinas tankar

En inkluderande och jämlik kyrka

Den 7 juli 2020 skrev Kyrkans Tidning att nu är det fler kvinnor än män som är präster i Svenska kyrkan. Sedan 2014 har vi en kvinnlig ärkebiskop och det är fler kvinnor än män som är aktiva i kyrkans verksamhet på basplanet. Trots att kvinnor nu både innehar makt och är i majoritet säger den feministiskt bestämda folkkyrkosynen att Svenska kyrkan måste solidarisera sig med kvinnor, men jag ställer mig frågan om kvinnor i Svenska kyrkan fortfarande behöver solidaritet.

Matriarkat istället för patriarkat

För vad händer om vi nu ser en förändring? Kommer Svenska kyrkan att gå mot ett matriarkat istället för ett patriarkat och bör vi då istället visa solidaritet med männen? Nej, jag tror snarare att det är dags att bredda perspektivet och helt släppa tanken på att visa solidaritet utifrån kön och istället börja prata om en generellt inkluderande och jämlik kyrka.

Språket är viktigt och det finns en risk för att det vi säger blir en självuppfyllande profetia. Pratar vi om att kvinnor som grupp är svaga så finns en risk för att det blir verklighet, men om vi vågar släppa taget om tanken på att kvinnor i Svenska kyrkan behöver solidaritet så kanske det händer något spännande. Är det för tidigt? Jag tror inte det. Jag tror att det är dags. Jag tror på en kärleksfull kyrka som strävar efter att alla ska behandlas lika, oavsett kön. Jag vet att vi inte är där, men vi kan hjälpa utvecklingen framåt genom att bli mer medvetna om hur vi uttrycker oss. Istället för att prata om att Svenska kyrkan ska solidarisera sig med kvinnor, kan vi istället se den styrkan som finns i Svenska kyrkans rika mångfald. Oavsett kön. Det vore väl härligt om det blev en självuppfyllande profetia? Tänk på hur du uttrycker dig, för språket är en maktfaktor.

I skaparens, befriarens och livgivarens namn. Amen.

Tina Wilhelmsson

Inspirationshelg – Levande vatten

Så har KviSk åter haft höstens inspirationshelg på Vårsta. Tema den här gången var Levande vatten. I Kalkbladets juni-nummer 2021 presenterades programmet. Det skulle vara ett "dansdygn" med Ingrid Grahn som är sångerska, dansare och kantor i Östersund och Laurel Wakeman, trummare och Earthheartpedagog från Uppsala. Det var ett "Välkommen med hela dig till ett möte vid Sykars brunn".

Utgångspunkt till programmet var berättelsen om Jesu möte och samtal med den samariska kvinnan vid Sykars brunn.

Dansledare Ingrid Grahn, trummare Laurel Wakeman och vår präst Catharina Larsson.

Från lördag lunch den 11 sept till lunch söndag den 12 sept fick vi under Ingrids och Laurels ledning/guidning/inspiration tillsammans gestalta olika aspekter av berättelsen. Med rubriker som *öken, livets vatten, offer och föröware, offer och upprättare, mission och fest* fick vi tillfälle att i dans gestalta våra all dagliga upplevelser och erfarenheter. Förutom berättelsen blev vi ackompanjerade av Laurels trum-

mande och ibland av inspelad musik som inspiration till rörelse och gestaltning av våra känslor.

Känna efter vad kroppen vill

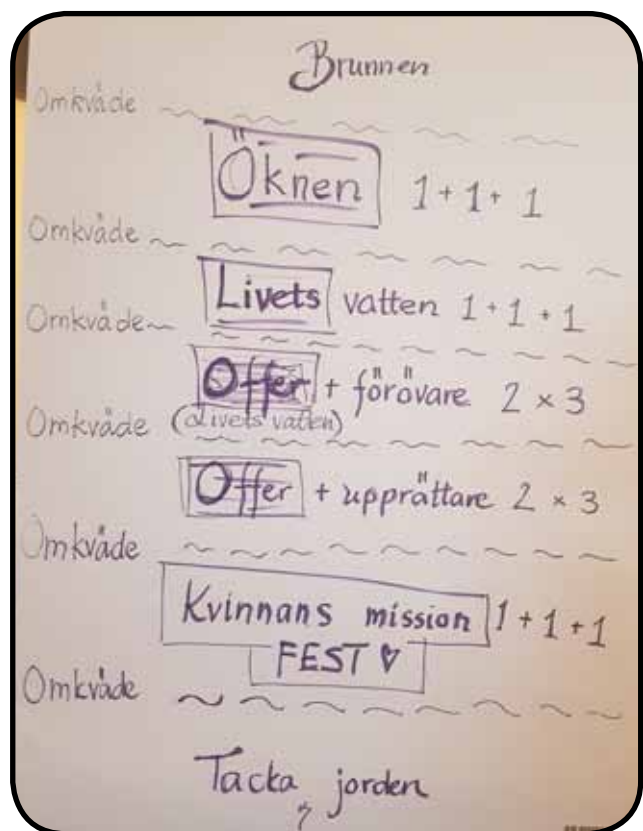
Ingrid betonade dansen som källa till livskraft, helande och glädje. Jag tyckte att hon hjälpte oss att koppla bort intellektet och ambitionerna att prestera med att uppmuntra oss att känna efter vad kroppen ville för ögonblicket och så gestalta det. Vi rörde oss i en cirkel och hon betonade hur rörelsen i fötterna gav kraft och guidning till gestaltandet.

Mellan rubrikerna inbjöds vi till korta enkla rituella danssteg till trummans rytm. De rituella dansstegen blev till en inramning och fin övergång till en ny rubrik. Många av oss upplevde en underbar trygghet och gemenskap i dem. Rubrikerna togs om i samma ordning flera gånger. Det blev svettigt, benen skvallrade om kommande träningsvärk och mentalt tappade man alltmer intellektuell kontroll. Man var bara med och dansade utifrån vad som kändes rätt i stunden.

Bara att hänga på

I korta verbala inlägg fick vi av och till "kloka ord" från Ingrid. För mig var de som bekräftelser till mina upplevelser och det blev till en förankring i gruppgemenskapen.

När det var cirka 45 minuter kvar till lunch på söndagen fick vi uppgiften av Ingrid att ta rubrikerna om igen. Puh! Tankarna gick "Inte en gång till", "den fysiska orken räcker inte" etc. Men Laurel och Ingrid gick i gång. Det var bara att hänga på. Och se! Det blev en helt fantastisk genomgång utifrån våra känslor av gemenskap, tolerans, värme och mod. Det gav sig uttryck bl a i att vi ännu mer än tidigare tjoade och lät så taket hade kunnat lyfta och dansandet hade kläm och kraft så det var tur att golvet stod pall. **Härligt, underbart! JAA...**

Ingrid menade att vi med upplevelserna i gruppen hade fått ökad förmåga att verka för fred och demokrati i samhället. Det avgörande för utvecklingen i gruppen var *regler, agerande, tolerans och mod*, betonade hon. Hon skickade oss därmed vidare ut i världen med sin övertygelse att vi tack vare dygnet på Vårsta skulle komma att sprida fred och demokrati. Det var varken något privat instängt i oss själva eller i någon kyrka/organisation. Det skulle komma att ge avtryck i världen bara med att vi "var".

Lördagskväll med andakt i växthuset

Kommentarer som fälldes av deltagare var t ex *"det känns som att jag varit här hela helgen"* (inte bara ett dygn). Eller *"jag kom hit med undran vad det skulle bli. Heliga danser har jag provat. Det här var helt annat."* Många gav uttryck för att agerandet till någon eller några rubriker hade överraskat så att man fått med sig en personlig insikt om sig själv eller något att fundera vidare över.

Det är vanligt vid inspirationshelgen med andakt i växthuset på lördagskvällen. Nu fick vi vid andakten en betraktelse av Catharina utifrån hennes reflektioner och erfarenheter av att plocka ihop och avsluta ett hem efter en faster.

Som avslutning på vår danshelg läste Catharina Ps 30: 12-13. *Du vände min dödsklagan i dans, du tog av mig sorgens dräkt och klädde mig i glädje. Därför skall jag sjunga ditt lov och aldrig tystna.*

En sista reflektion. Vid ett tillfälle delade Laurel med sig av en fin olja. Eftersom jag är van vid att det blir försäljning innan man går hem så började jag överlägga med mig själv om jag skulle handla eller inte. Det visade sig att det blev inte skymten av försäljning vare sig av oljor, cd, böcker eller kurser. Dansdygnets ledare gick bara in med sitt deltagande och inlevelse på samma sätt som vi andra i gruppen. **Fint!**

Text: Sara Andersson

Foto: Marianne Staaf-Gälldin

Bokcirkeln igång igen

Nu gläds vi åt att bokcirkeln i Härnösand har börjat ses igen och vi kan fortsätta med dessa lärorika och otroliga samtal. Nu läser vi boken *"Mötas längs vägen – att låta tron utmanas av livet"* skriven av Esbjörn Hagberg och Hans-Erik Nordin. Författarna inleder med en digital brevväxling.

Vid den första träffen delgav vi varandra våra upplevelser under pandemitiden. Till den andra träffen har vi läst om livet, som består av så många berättelser, och varje berättelse kan berättas på många sätt enligt Esbjörn. Hans-Erik svarar och instämmer att livet är som en ständigt pågående konversation.

Till nästa träff har vi bestämt att läsa resten av den första delen av *"På kyrktrappan"*

Mery Sauni

KviSk årsmöte 2022

Årsmötet för Kvinnor i Svenska kyrkan i Härnösands stift äger rum lördagen den 9 april 2022 kl 11.00 i Kyrkans hus i Sundsvall.

Kallelse till årsmötet kommer i nästa Kalkblad.

Glöm inte att meddela ev. adressändring till
marianne.staaf.galldin@hotmail.com

Pilgrimsvärd i Vadstena

I mars månad började jag planera min resa till Vadstena i juli. Vad skulle jag ta med mig till min första träff med den Heliga Birgitta i Vadstena?

När jag en solig dag i juli äntligen kom fram till Vadstena, pärlan vid Vätterns strand, var det inte längre svårt att förstå, inte heller att uppfatta min uppgift under veckan.

Vadstena Pilgrimscentrum

Ulla, husmor på Pilgrimscentrum i Vadstena, var mycket noggrann med att visa på självpåtagna uppgifter i verksamheten; café, bokhandel, städning av rum, guide av Klosterkyrkan, platser en pilgrimsvärd kunde finna sysselsättningar i.

Vila i bön och sång

Dock icke att förglömma det viktiga; paus i arbetet.

Laudes klockan 08.00

Mässa klockan 09.00

Sext klockan 12.00

Vesper klockan 15.00

Mässa klockan 17.00

Ger välbehövlig vila i bön och sång.

Klosterområdet är en stor del av Vadstena, där Klosterkyrkan ofta är befolkad av pilgrimer från hela världen. Prästen i mässan stänker vigtt vatten på pilgrimsfötter, vilket ska ge god lycka i vandrandet.

Under veckan fick jag tillfälle att vandra tillsammans med Pilgrimspräst Emma och fyra vandrare, sträckan från Rogslösa till Vadstena 1,8 mil. Vandringen var fylld med bön och sång, mässan 12.00 inramades av fantastiskt vackra medeltidskyrkan i Örberga.

Uppskattat pilgrimsarbete

Mariagården är ett av Pilgrimscentrums övernattningsställen, där finns ett kapell för boende för vila och bön. Hans-Erik, präst och hans fru Sanna, diakon har ett mångårigt förflutet i Vadstena pilgrimsverksam-

het och deras arbete är uppskattat, vilket har gjort att de efter pension har tänkt sig att flytta till Vadstena.

Takmålning i Örberga kyrka

Heliga Birgitta i Klosterkyrkan

Den Heliga Birgittas stad

Även en kunnig guide i Birgitta-litteratur och omgivningarna kring klosterområdet, Jan-Erik, var en uppskattad läromästare i Klosterkyrkans historia för en pilgrimsvärd. Vadstena, den Heliga Birgittas stad, ger mycket av sin historia för en pilgrim, även i nutida förhållanden.

Text och foto: *Erika Östman Kvinnor i Svenska kyrkan, Härnösands stift*

Vadstena klosterkyrka – lockar pilgrimer

Utifrån sina uppenbarelsen lämnade Heliga Birgitta noggranna instruktioner om utförandet av klosterkyrkan i Vadstena innan hon dog 1373. Inga målningar skulle dekorera väggarna, bortsett från motiv av helgonens liv och Jesu lidande. Kyrkan invigdes 1430, nästan sextio år efter Birgittas död.

Rymdkänslan är hög i kyrkans tre nav, flankerade av åttkantiga kolonner som bär upp stjärnvalven och deras effektfyllt dekorerade, röd vita valvribbor. Flera träskulpturer av Birgitta finns bevarade och Birgittaaltarskåpet är ett mästerverk. Relikskrinet med de påstådda lämningarna efter det svenska helgonet har en hedersplats, som fortsätter att locka folk på pilgrimsfärd till denna renodlat stiliga klosterkyrka.

(Sundsvalls Tidning 31 juli 2021)

Pilgrimshelg med miljön i centrum

En helg i mitten av juni träffades vi, fem personer på Öyegården, för att tillsammans fortsätta vår gemensamma pilgrimsvandring efter St Olavsleden.

I september 2020 pilgrims-vandrade vi en helg tillsammans, då med start vid Torps kyrka (Fränsta). Vårt vandringsmål den gången var Öyegården (ca 8 km från Borgsjö kyrka). När vi avslutade septemberhelgen upplevde vi alla i gruppen en önskan om att tillsammans få fortsätta vår pilgrimsvandring samt fördjupa oss i pilgrimsfrågor.

Pilgrimens sju nyckelord
Ett viktigt och aktuellt tema under årets vandring var miljöfrågor. Vi utgick från boken *"Pilgrim's walk for future"* och fördjupade oss i olika delar från boken.

I boken redogjorde man för ett nytt begrepp för oss i gruppen, "Ekologiska pilgrimsord", som orden *Mångfald, Ansvarighet, Öppenhet, Tillit, Hållbarhet, Förundran, Inkludering*. Dessa "Ekologiska pilgrimsord" ska ses som tillägg till Pilgrimens sju nyckelord som pilgrimsprästen Hans Erik Lindström

formulerade: *Frihet, Enkelhet, Tystnad, Bekymmerslöshet, Långsamhet, Andlighet, Delande* (bildar ordet FETBLAD). Under vår pilgrimsvandring reflekterade vi över Lindströms nyckelord kombinerat med de Ekologiska nyckelorden.

En varierande vandring

Vissa delar av vår vandring skedde under tystnad. Efter den tysta vandringen delade vi våra upplevelser under fin gemenskap. Vi vandrade cirka två mil under helgen, passerade Länsgränsen och vandrade in i Jämtland. En varierande vandring längs efter djupa skogar, grusvägar samt även korsande av trafikerad bullrig Europaväg (E14). Tänk vilken skillnad att återigen omslutas av den tysta skogen och få njuta av vår fåglar och vårblommor.

Vi passerade historiska kulturplatser tex "Jämtkrogen", Altarstenen vid Länsgränsen. Intill länsgränsen vandrade vi genom områden

med sällsynta fjärilar och blommor. Ett artrikt område som är väl dokumenterat av Länsstyrelsen/Naturvårdsverket.

Viktiga bibliska kvinnor

Årets pilgrimshelg innehöll också intressanta samtal om viktiga kvinnor inom bibeln, kvinnliga religiösa pionjärer i litteraturen. Vi fick även lyssna till grunder i målningsterapi samt ta del av praktiska övningar som leddes av deltagaren Gunilla.

Lördagskvällen avslutades med en intressant, tankeväckande och engagerande musikföreläsning av Tina Wilhelmsson med rubriken *"Raderade kvinnor ur våra historieböcker"*. Ett viktigt och fortfarande högaktuellt ämne.

Vi hann även med ett trevligt besök på ett äppelmusteri *"Mitt muster"* i Näset, Borgsjö. Förutom rundvandring med lärorika äppeltips så fikade vi god äppelkaka med kaffe/te och provsmakade äppeljuice. En mysig fredagskväll i vacker äppelmiljö.

Tack till Helena på Öyegården för ett mycket gott värdskap för vår pilgrimsgrupp. Bästa tänkbara boende i trivsamt personligt miljö med välagad vegetarisk mat.

Öyegården kan verkligen rekommenderas för mindre grupper eller privat boende.

Text: *Margareta Wänglund*

Foto: *Marianne Staaf-Gälldin*

Röster från medvandrare

I Pilgrimsvandringen ber vi med våra fötter. Här är några röster från medvandrarna denna helg.

Medvandrare 1: Gemenskap. Avslappning. Inser mitt stora behov av tystnaden. Önskar hålla min kropp i sådan form att jag aldrig ska behöva upphöra med vandringar på många, många år och nyfikenheten att upptäcka nya människor och miljöer utanför min komfortzon.

Medvandrare 2: Delande av/ med tankar, steg, himmelsrymd och livsenergi. Gemenskap i tystnader, samtalar, stillhet och tillit. Rörelseriktning – nuet,

framåt, bakåt, uppåt, inåt, ihop, allt i en rund livscirkel. I det lilla finns det stora. I det enkla finns förundran för livets mysterium.

Medvandrare 3: Kände ett oerhört lugn idag när vi kom av E14 och in i skogen. Fågelsången blev så tydlig, lugnet for genom hela kroppen. Vi gick igenom höggräs, jag är lite skraj för ormar men här brydde jag mig inte, något bar mig. En underbar helg. *"Herre visa mig vägen och gör mig villig att vandra den."*

Medvandrare 4: I pilgrimsvandringens rörelser ber jag med mina fötter. Jag ber om tillit och hopp. Jag ber för fred och frid för människor och naturen. Jag är tacksam för rikedomerna jag upplever när jag vandrar i tystnaden i naturen.

Medvandrare 5: Kyrie Elaisson, Herre förbarma... Vi skändar den skapelse som vi är en del av. Hjälp oss att stärka de livgivande energier som liksom Maria föder fram nytt liv. Maria och Elisabeth sökte stöd och styrka av varandra, tillsammans födde de fram två profeter som blev viktiga för processen att förbereda oss för att ta emot kärlek och gå ut i världen och leva kärleken. Frid och fred *"så uppfyll då min längtan och visa mig vägen"* (Birgittas bön).

Ett hjärtevarmt och stort tack från oss alla i gruppen till vår fantastiska ledare Margareta Wänglund, som har stor kunskap, använder den och engagerar sig för att skapa så fina och trygga vandringar för oss!

Minnesmärke över häxprocessen

Under åren 1674–1675 pågick häxprocessen i Ångermanland, 119 personer, huvudsakligen kvinnor dömdes som häxor, torterades och avrättades.

I Ångermanland skedde de största dokumenterade massavrättningarna i fredstid och de genomfördes med stöd av gällande lagstiftning. Totalt avrättades cirka 300 människor för trolldom i Sverige under häxjakten 1668–1676. Ytterligare ett hundratal blev anklagade och dömda till lägre straff. Först sedan barnvittnenas opålitlighet hade avslöjats under processerna i Stockholm 1676 avtog häxprocesserna. Först år 1779 avskaffades straffet för trolldom i lagboken (Wikipedia).

Resultat av ett medborgarförslag

I slutet av förra året läste jag i min lokaltidning, Sundsvalls Tidning, att Härnösands kommun beslutat om ett minnesmärke för Häxprocessen som en upprättelse för offren. Beslutet följde på ett inlämnat medborgarförslag med 2300 namnunderskrifter och är ett resultat efter 12 års arbete att få till stånd ett minnesmärke. Det är både stort och betydelsefullt att kommunen har fattat detta beslut så jag ville veta mer och delge andra detta. Jag fick tillfälle att ställa några frågor till Agneta och till kulturchef Elisabeth Oxelhöjd, Härnösands kommun.

Jag ser fram emot att följa upp arbetet under det kommande året och besöka det viktiga minnesmärket i Härnösand.

Foto: Ewa Stackelberg

Bakom denna stora och viktiga insats med att få till stånd ett minnesmärke finns vår föreningsmedlem Agneta Nyholm.

Faktauppgifter:

Agneta Nyholm

Tidlös ålder

Bor i Härnösand

Professionell verksamhet: Författare

och utbildningsansvarig på Sofiainstitutet

Hemsida: www.sofiainstitutet.se

Varför är det viktigt med ett offentligt minnesmärke över Häxprocessen?

Det handlar om kvinnans historia och om att upprätta ett värdigt kvinnominne. Det är en mörklagd historia som är full av förvrängda bilder av kvinnor. Än idag förstår inte alla att vi inte har haft häxor. Vi har avrättat och torterat vanliga oskyldiga kvinnor. De flesta av dem var djupt kristna – vilket deras böner vittnar om i skrifter.

Är minnesmärket enbart för offren?

Eller kan minnesmärket ge människor något idag?

Jag vill citera vårt förra kommunalråd när han sa ”*Ett minnesmärke till mod och kraft för alla kvinnor och oss andra*”. Jag ser minnesmärket som ett sätt att läka ett sår i kvinno själen. Alla kvinnor bär den här historien inom sig. Vi bär alla övergrepp som sker världen över än idag i vårt kollektiva medvetande. Minnesmärket är en läkning för oss alla och en påminnelse om att leva värdigt, vara rädd om varandra, vara källkritisk och medveten om vad som kan ske om vi inte är tillräckligt vakna i tillvaron.

Vilka tankar har du om utformningen och placeringen?

Din önskan?

Min önskan har alltid varit att det skulle vara en vacker, värdig och ljus minnesplats. Något som väcker det bästa i människor. Nåd, barmhärtighet, Medmänsklighet, Förlåtelse, Försoning och en djup insikt om vad som kan ske om vi beter oss på ett bra sätt. Jag kan se minnesmärket på flera ställen men just nu så är min önskan att det ska bli på domkyrkans mark som en liten minneslund. Med några sittplatser, en minnestavla med deras namn, mängder med vita och rosa blommor från tidig vår till sen höst och sen efter det en vacker belysning. Jag skulle gärna se någonting tidlöst i centrum av minnesplatsen, som till exempel porlande vatten.

Jag vill att deras namn, ålder och ort ska exponeras på minnestavlan och att man klär av dem deras epitet och manstillhörighet. I alla protokoll står det att de är en mans ”någonting”. Det kan vara Erik Olofssons piga, Jon Ersons änka, Petter Hanssons hustru. De har ofta också epitet som jag vill lyfta av som till exempel Stor Märta, Rump Malin och Elisabeth Uppnäsa och så vidare. Jag vill att vi ska minnas dem som de kvinnor de var och att vi tar ett gemensamt beslut att inte låta kvinnor gå till historien som namnlösa.

Finns det en lokal process i Härnösand om detta?

Det här är ingen enkel fråga att svara på. Jag har fått samma svar i tolv år ”vi för en dialog om det”. Vad som verkligen sker är en annan sak. Kommunen har avsatt pengar för en konstnärlig offentlig utsmyckning men jag ser inte det här som ett offentligt konstverk jag ser det som ett minnesmärke ungefär som efter Estonia. Det har varit många konflikter kring vad det är som ska gestaltas och hur det ska göras. Den här händelsen är den djupaste tragedin i vår kvinnohistoria. Den är ohyggligt smärtsam om du verkligen förstår den. Där är min tilltro till Kvinnor i Svenska kyrkan betydligt större än till kommuntjänstemän, kulturpersoner och politiker. I medborgarförslaget lyfte vi idén om att det skulle tas fram en medborgargrupp, med samma kön, antal och ålder som de som avrättades, som skulle besluta. Då hade vi haft en handfull unga flickor, ett antal medelålders kvinnor men större mängd äldre kvinnor i åldern 60-90 år och fyra män. Vi tror att de skulle ge en större känsla för historien. Vi bad om att få ha en öppen tävling där vem som helst hade fått lämna in förslag men det godtogs inte.

Det tog 12 år av engagemang för att komma fram till detta beslut. Vad har det inneburit i insatser från dig? Vad ledde till att det blev ett positivt beslut?

Tusentals timmar av ideellt forskningsarbete. En blodig panna. En doktorsexamen i tjurskallighet. En magisterexamen i byråkrati och hur man håller liv i medborgarengagemang. Det som ledde fram till att det blev ett beslut är att jag är obeveklig i frågan. Det blev ett högt pris för min egen del men jag är mer rädd om mina medsystrar och kommande generationer än mig själv.

Jag vet att du skrivit en bok om Häxprocessen. Säg gärna något om den igen.

Boken handlar om vad som skedde i Ångermanland åren 1674–1675 och vad som skedde i biskopsfamiljen och vilka präster som var inblandade. Ledningen i Härnösand var i bråk med medborgarna som hade skrivit till kungen och klagat på vad som pågick i staden. Det är en skrivelse på 3275 sidor. Medborgarna ville få biskopen och fogden avsätta i början av 1670-talet. Kungens män kom till Härnösand men vände eftersom de inte såg några problem. Efter det är hela helvetet löst. Man skulle hitta en extern syndabock för allt elände och kvinnan blev måltavlan. De närmaste åren leder fram till cirka 7000 förhör,

cirka 700 anklagade och slutar i cirka 120 avrättade (95% kvinnor). De kunde ske för att häxprocesserna var igång i Sverige och det var lätt att anklaga till höger och vänster. Det var svår hungersnöd, biblisk fanatism, kvinnoförakt, vidskepelser och sexuella fantasier in absurdum. Sverige var också ett oroligt land på 1600-talet då vi är i konstant krig med Danmark och det vandrade omkring mängder av huvudsvaga män. Huvudsvag är ett dåtida begrepp för att de var traumatiserade av kriget. Boken ger en kronologisk berättelse om vad som hände i Ångermanland, vilka som var inblandade, när och vilka platser och hur det gick till. Till min hjälp har jag haft Sture Norberg som har jobbat 50 år på lands- och riksarkivet, som har transkriberat och kategoriserat alla dokumenten från häxprocesserna i Ångermanland.

Ser du att det finns strukturer och processer idag som påminner om skeendet i Häxprocessen? I så fall exempel på dem.

Ja det gör jag verkligen och det skrämmer mig. Jag ser en hård polarisering som är "vi mot dem". Det blir hårdare och hårdare tongångar. Många tycker sig ha rätt och tar sig rätten att angripa och anklaga efter eget huvud. Häxprocessen kallades för en epidemisk sinnessjukdom för den spred sig i vårt sinne som en löpeld. Den gjorde att vi inte förstod förrän långt senare hur illa vi tänkte. Det är samma fenomen som uppstod under andra världskriget och förintelsen. Har du "*rätt ledare med rätt kunskap*" kan du få ett folk att tappa greppet fullständigt. Förr i tiden var det män med vapen som tog ledningen idag är det de som behärskar sociala media som är ledarna och där nya epidemiska sinnessjukdomar kan florera. Vi måste hitta sätt som hjälper oss att bete oss värdigt och respektfullt. Där är ett varmt och vänligt hjärta kopplat till kunskap och källkritik jätteviktigt. Jag vill att minnesmärket ska vara den eviga påminnelsen.

Elisabeth Oxelhöjd, kulturchef i Härnösands kommun, ansvarar för uppdraget med minnesmärket i staden. Hon berättar att medel finns tillgängliga för genomförandet 2022 och just nu pågår en förprocess för att starta arbetet. Via en utlysning bjuds konstnärer in att lämna en intresseanmälan, av dessa väljer en sakkunnig urvalsgrupp ut några som får göra skissuppdrag. Efter det urvalet får allmänheten möjlighet att tycka till. Processen kommer att vara helt transparent och kommuniceras via kommunens hemsida. Det viktigaste med

minnesmärket är att synliggöra historien och att uppmärksamma och hedra kvinnorna och andra offer som avrättades i samband med häxprocessen i Ångermanland. Det kan också påminna oss om de "vi-och-dom"-krafter och rörelser som finns idag och som påverkar samhällen och människor, Det beräknas vara klart under 2022 och placeringen är inte beslutad, utgångspunkten är att det är centralt i staden. Var det kommer att placeras är också beroende på utformningen och de behov som platsen behöver tillgodose för minnesmärket.

Kent Nordin, domprost i Härnösand ger oss kyrkans perspektiv. Kyrkan, både domkyrkoförsamlingen och biskopen har funnits med i samtalen kring upprättelse och minnesmärke under flera års tid. Jag tycker det är inte mer än rätt att vi får till stånd en upprättelse och ett minnesmärke kring häxprocesserna i Härnösand och vi från Svenska kyrkans sida är mer än gärna med i det fortsatta arbetet kring detta.

Lära av historien

Det har ju skett också tidigare på andra platser, exempelvis hade förrföre Härnösandsbiskopen Tony Guldbrandzén en ceremoni i Lillhärdal i Härjedalen i september 2005, där han bad om ursäkt för Svenska kyrkans agerande under häxprocesserna. Vi kommer inom kort att ha fortsatta kontakter med kommunen om det kommande minnesmärket.

Ett minnesmärke kan bidra till att sätta ljus på inte bara historien och det hemska som skedde under häxprocesserna, utan kan också få leda till en reflektion och eftertanke kring hur vår tids "häxprocesser" ser ut. Historien är inte bara historia utan också en chans för oss som lever århundraden senare att lära av det som hänt, att undvika att göra om liknande misstag.

Vad i vår tid kan liknas vid de summariska domar som utdelades på helt felaktiga grunder? Vem eller vilka förföljs idag orättfärdigt? Jag tänker inte minst på de negativa sidorna av sociala medier, förföljelse av oliktankande etc..

Marianne Staaf Gälldin

Höstglöd – reflektioner och tankar

Höstglöd är riksstyrelsens årliga samordningsmöte med kontaktpersoner och ordföranden i stiftsföreningarna. Och denna gång kunde vi också träffas fysiskt, det blev på stiftsgården Flämslätt i den vackra kulturbygden mellan Skövde och Skara.

Vi, Mery och Marianne, deltog i årets Höstglöd tillsammans med cirka 30 andra KviSk:are från norr till söder. Berit Larsson från vår förening deltog också eftersom hon tillhör riksstyrelsen. Två fina dagar med många samtal och delande av idéer och fin gemenskap avslutades med guidad tur på arkeologplatsen Kata gård i Varnhem.

Berit, Mery och Marianne

Roligt att få dela med sig
Det är verkligen spännande och roligt att få bli delaktig i vad som görs i alla stiftsföreningarna. Pilgrimsvand-

ringar, studiecirkelar och bokprat är aktiviteter som finns i flera föreningar. Lite mera ovanligt är systuga för återbruk och kurser i klimatsmart matlagning. Ett par föreningar har kontakt med systerföreningar i andra länder och en förening finansierar ett hjälpprojekt i Indien, där kvinnor lär sig att sy så att de kan försörja sig genom sitt hantverk.

Några idéer som vi funderar vidare på är kyrkvandringar som innebär att man tillsammans besöker olika kyrkor inom föreningens område för att lära mer om den kyrkan och träffa medlemmar och andra intresserade. Ett sådant besök kan ju också ha ett specifikt fokus t.ex. att lära mer om textilierna eller utsmyckningen i den kyrkan.

Tematiska bordssamtal som genomförs i Lunds stiftsförening var en annan intressant idé. En gemensam måltid i god miljö kombinerat med 3-4 kortare inspirationstal av intressanta inledare, under ett gemensamt tema t.ex. Kvinnors styrka. Deltagarna delas upp i mindre grupper vid olika bord, efter måltiden talar inledarna cirka 15 min

var och därefter diskuteras temat och talen vid respektive bord i 40-80 min. Vid varje bord finns en bordsvärd som hjälper till med samtalet om det behövs.

Medlemsresor – kanske till Vadstena

Vi diskuterade också medlemsresor och vi berättade om en ”önske-resa” till Vadstena. Resor i Sverige kan med fördel planeras ihop med den stiftsförening där resmålet finns. Vi funderar vidare på en sådan resa till Vadstena. Det är trevligt att träffa andra i samma förening och man kan få hjälp med lokal kunskap.

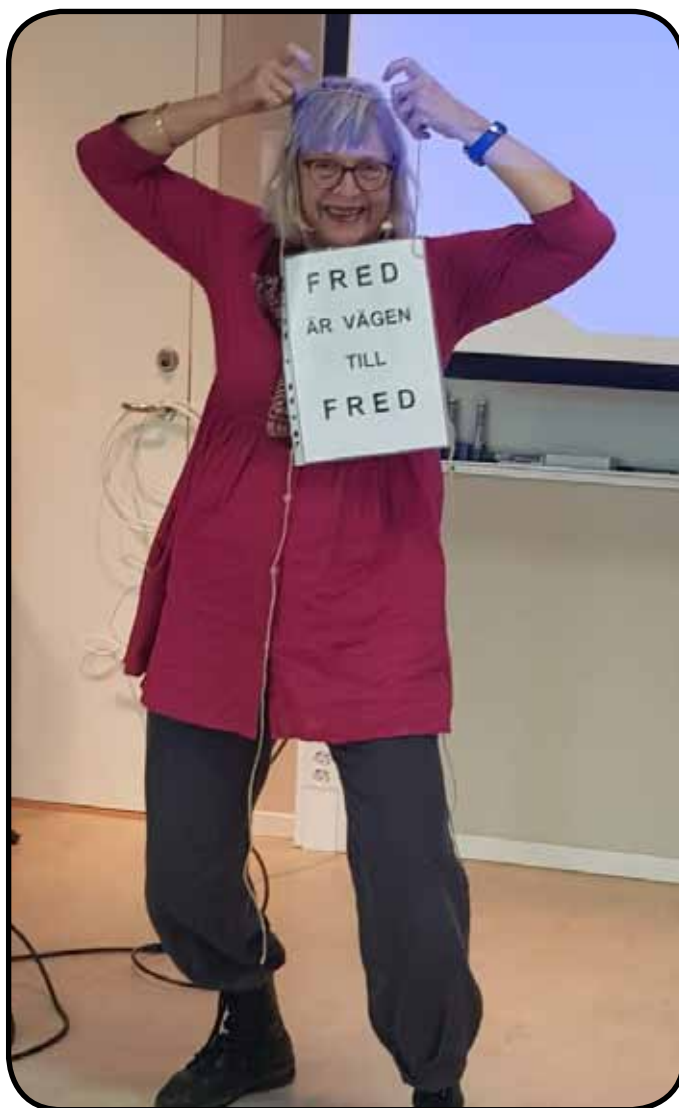
Vi berättade också om Kalkbladet som alla medlemmar i vår stiftsförening får tre ggr/år och vi fick jättefint beröm för både text och bilder i den.

Förbud mot kärnvapen

Gunilla Bäckström från Skellefteå engagerade oss alla i frågan om vår förening ska engagera sig i fredsprocessen, den kan sammanfattas i att *Fred skapas genom Fred*. En konkret frågeställning som tydliggjordes var om föreningen ska ställa sig bakom en stödaktion för att Sverige ska skriva på ett förbud mot kärnvapen.

Frågeställningen ska bli en motion till kommande årsmöte i maj 2022.

Gunilla berättade också om Fredsvandringar i Skellefteå mellan olika kyrkor och med processionskors i täten.

Gunilla i full aktion.

Uppfräschad hemsida

Det var också roligt att för första gången få träffa Ann-Britt som sköter vår hemsida och som jag mailat med så många gånger under flera år. Hon har uppdaterat och snyggat till hemsidan. Riksstyrelsen kommer att skriva återkommande på hemsidan från sina möten.

Kassören Elisabeth Nilsson informerade oss igen om betydelsen av att alla betalar sin medlemsavgift och gärna i början av året, varje medlem är jätteviktig för vår förening. Kvinnor i Svenska kyrkan har nu 641 medlemmar totalt i hela landet.

Vi fick också en rapport från arbetsgruppen för jämställdhet och styrelsen informerade om beslutet att vi ska ha två kontaktpersoner i

varje stiftsförening. Vi ska alltså utse ytterligare en kontaktperson.

Katas utseende har rekonstruerats utifrån kraniets form och DNA-analyser.

gårdssfrun Kata fanns begravd. Så intressant om bygden och landet som vi fick möta genom historiens vingslag.

Tack Skara stiftsförening som tog hand om oss på bästa sätt och gav oss ett riktigt fint Höstglödsmöte på Flämslätt stiftsgård!

Text: *Marianne Staaf-Gälldin, Mery Almidon de Sauni.*

Foto: *Marianne Staaf-Gälldin*

Ann-Britt Magnusson som så fint ansvarar för vår hemsida.

Fokus på kvinnor

Innehållet vid årets Höstglöd satte fokus på kvinnor; våra egna egna samtal, ett fint musikprogram "Kvinnoröster och en fiol" på lördagskvällen med musiker från Hjo folkhögskola och söndagens besök på Kata gård i Varnhem. Det är en utställningslokal intill kyrkan och munkklosterruinen i Varnhem, med en arkeologisk utgrävning av en kyrka från 900-talet där den mäktiga

Historiehörnan, del 2

70 års kvinnohistoria på några sidor.

Den 25 mars 1942, för 70 år sedan på jungfru Marie Bebådelsedag, konstituerades Härnösands stifts Kyrkliga Kvinnoförbund som första i landet. Anna Bohlin, dåvarande biskopinnan, hade i en prästmötesrapport från 1939 noterat att de kyrkliga syföreningarna i stiftet hade 7 300 medlemmar. Hon såg framtidsmöjligheter i en kvinnoorganisation. Stiftsstyrelsen tillsatte ett kvinnoråd med två ledamöter från vardera av stiftets fyra landskap. Men Anna sa: *"En enad skara av kyrkans kvinnor kan uträtta långt mer än ett fåtal i ett kvinnoråd."* Anslutning till förbundet skulle kunna ske dels kollektivt dels individuellt.

Förbundets syfte var

1. att konsolidera de redan existerande kvinnliga arbetsgrupperna inom kyrkan; syföreningar, diakonikretsar, studiecirklar, söndagsskolelärargrupper etc.

2. att vinna nya kvinnogrupper för kyrkligt arbete.

Som riktlinjer antogs:

- *Slå vakt om kyrkans värden.* Delta i gudstjänstliv och övrigt kyrkligt arbete. I gemenskap söka personlig kristen fördjupning.
- *Öka aktiviteterna i församlingslivet.* Initiera kyrkliga frivilligkårer, söndagsskola, scouting, ungdomsgårdsverksamhet, barnvaktspool för arbetsöverhopade mödrar, bytescentraler för urväxta barnkläder, barnkrubbor, besöksgrupper hos gamla och sjuka.
- *Väcka kristlig opinion i samhällsfrågor och internationella frågor.* Vid förbundets 20-års jubileum, där Anna var hedersgäst, kunde hon konstatera att det som en gång började mycket blygsamt hade vuxit sig stort. Bland verksamheter kan nämnas: Äktenskapsskolor, "Unga hemrörelsen", "Livet börjar vid 40", Kurser för: övervakare, socialvårdsarbetare, kvinnliga ledamöter av kyrkoråd och kyrkofullmäktige samt för lärarinnor.
- *Gemenskapsdagar för stillhet och meditation.*

Kontaktkonferenser för ideella och politiska kvinnoorganisationer.

Förbundet initierade och genomförde att sveriges kvinnor deltar i Kvinnornas internationella böndag. På lokalplanet har kyrkans kvinnogrupper arbetat för mission, den egna kyrkans prydnade, fadderbarn i olika

världsdelar samt byggandet av en hel by i Hongkong. Under 1960-talet var antalet lokalavdelningar runt 30 och som störst.

Nytt förbund och nya stadgar

På 1980-talet började antalet decimeras och 1990-talet medförde först 50-årsfirande och så nyorganisation som bygger på enskilt medlemskap. Stiftsstyrelsen beviljar en kvinnokonsulenttjänst på 50 procent.

Samlade till årsmöte.

Det nya förbundet "Kvinnor i Svenska kyrkan, Härnösands stift" antar nya stadgar med målformulering i enlighet med riksorganisationen och regionalt tecknad som ett träd med växande grenar. Åter är det biskop-innan, nu Ingrid Tyrberg, som ser möjligheterna och vidgar verksamheten. Axplock ur 1990-talens verksamhetsberättelser visar på genomförda kurser i Helig dans som lett till regelbundna gudstjänster både i

En härlig dag under en kvinnovandring i Jämtland.

Aktiviteter under en kvinnodag i Arodalen.

Ångermanland och Jämtland. *Rum för stillhet* – ett mobilt andaktsrum skapat inför Kvinnor Kan Mässan i Östersund 1995 och sedan representerat i åtskilliga offentliga rum runt om i landet. Forskningsprojekt ”Kvinna – Gud – Natur”. Seminarier kring Myt o Mystik, Rut, Hildegard av Bingen, kvinnor och språk, kvinnor och makt. Kvinnovandringar och kvinnofrukostar. Samverkan med andra kvinnogrupper kring internationella läger för kvinnor och barn, Mitt-i-livet kurser för arbetslösa och långtidssjukskrivna, 8 mars aktiviteter. Medverkat till genderkonferensens genomförande 1997 och samma år Trondheims 1000-års jubileum, konst på väg – vandringsutställningar i stiftets kyrkor under två somrar. Under 2000 talets första decennium har särskilt fokus varit på systraskap med kvinnor i Palestina genom resor, möten, fotoutställningar, kokboksutgivning.

Ett nytt årtusende medför nya utmaningar; unga kvinnors självbild, ätstörningar, kulturmöten.

Nya knoppar slår ut på trädets grenar, de bär livshoppet.

Text och foto: *Gunilla Jansson*

Här når du Kvinnor i Svenska kyrkan, Härnösands stift

Styrelsen:

Marianne Staaf-Gälldin, Sundsvall, tel. 076 - 830 82 66

Catharina Larsson, Örnsköldsvik, tel. 070 - 291 28 62

Berit Larsson, Frösön, tel. 070 - 230 95 57

Priscilda Helenius, Sundsvall, 073 - 040 83 98

Mery Sauni, Härnösand, 070 - 389 53 90